

בשיטת ר"ת גופא להוכיח במישור שלר"ת וסייעתו המציאות באר"י לא משנה מאומה ואדרבא עיקר דברי ר"ת וסייעתו נאמרו על אופק אר"י ובכל, וכמבואר באריכות במכתביי הקודמים.

הכ"ד הכו"ח ביקרא דאורייתא קשוט

ונביאוהי קשוט

יחיאל בויס

פעי"ה קרית צאנו נתניה

בעניני זמן בין השמשות

לכבוד מערכת בית אהרן וישראל

בחוכרות האחרונות נמצא מ"מ בענין שיטת ר"ת בעקבות ההערה שבפירוש רבינו חננאל פסחים (מהדורת וגשל) עמ' רב הע' 15 שדברי ר"ת בענין זמן השקיעה אינם אמורים [קרי מתאימים] בארץ ישראל. לכן ראיתי לנכון עתה לחזק קביעה זו עפ"י כמה עדויות בענין זה מגדולי ישראל.

ראשית בקובץ שערי ציון ח"א (י"ס תשמ"ח יו"ל ע"י כולל אמרי - יושר תורת כהנים) כותב הגאון רבי שמואל אויערבך שליט"א כדלהלן: ובזה נבין במה ששמענו מהרבה גדולים שכשהגיעו לאה"ק אמרו שהמציאות מוכרחת כאן כשיטת הגאונים והגר"א. [וכן שמעתי מנכדי הגאון ר"א שאג ז"ל שבתחילת בואו לעיה"ק ירושלם היה מרעיש על מה שלא חוששים לדעת ר"ת ורמב"ן ושאר ראשונים, ואח"כ לא נשמע קולו. וכאשר נשאל השיב שע"י שרואה כל לילה ולילה מציאות הדברים הוכרע אצלו שכן האמת כהגאונים והגר"א] וכו'. הא חדא.

עוד כתב שם בשם החזו"א בענין זה וז"ל: "והנני להעיד נאמנה מה ששמעתי מפי הרב הגאון בעל אורות חיים ז"ל בעת שעמד להו"ל חבורו ושם פעמיו לרבינו הגדול בעל חזו"א זיע"א לשמוע חו"ד הטהורה. ומיד כאשר חזר ירושלימה סיפר לי [כמין ימא לטיגנא] אשר רבינו ז"ל אמר בעז ובתוקף דעת קדושת תורתו שהלכה זו הוכרעה וכיחוד ע"י רבנו הגר"א ז"ל ואין בה ספק. ויראתי להעלות על הכתב כל לשונו הק' אשר אמר לי עכ"ל".

ובאמת שדי בזה, אלא שלאחרונה אמר לי חכ"א שליט"א שהיה בשעתו מבאי ביתו של הגאון מטשיבין זצ"ל דהגאון הנ"ל עכיר עוכדא במוצ"ש בדברים שיש בהם חילול שבת קודם זמן ר"ת. וכן ידוע גם מהרה"ק רבי אהרן זצלה"ה מבלו שלא החזיק להלכה במוצ"ש כר"ת.

ולסיום כיון שספרו של הר"י שווארץ^א בענינים אלו אינו מצוי כלל, לכן נראה לנכון להעתיק כאן את דבריו בענין זה וז"ל:

ואם תקשה איך יעלה על הדעת לומר שלא ראה רבינו הגדול זה פעם אחת המציאות שלא יש בין שקיעת החמה ובין צה"כ זמן גדול כמו שכתבתי.

ואען ואשיב ידוע תדע שאיש האלקים זה היה במדינת צרפת ובחלק הצפוני מדינה זאת השחר והנשף מתקופת ניסן עד תשרי בערך 2 עד 3 שעות ויותר. ואפשר שסבר שלא משערינן בכוכבים שכתבתי בכונת הירושלמי, כ"א בכוכבים יותר קטנים הנראים זמן הרבה אחר השקיעה. וא"כ בשני אופנים אלה נמצא לפעמים שיש זמן 4 מיל בין שקה"ח עד צה"כ. ומוכח שכל דבריו ע"פ המציאות אשר לפניו במדינה ההיא אשר יושב בה (ובזה הסירותי תלונות המצפצפין שרבותינו בעלי התוספות ח"ו לא ידעו המציאות ומי יתן החרש יחרישו ותהיה להם לחכמה).

אכן מאחר שידענו שכל שעות בענין זה זמניות הם והכל יש לחשב או על פי המציאות א"י ובכל מקום מחברי המשנה והש"ס וגו'. או ע"פ המציאות בקו המשווה אמצע העולם. וא"כ כל הקושיות והתימות שכתבתי כנגד סברא הנ"ל כולם אמת ויציב. והבן:

א) עליו כותב הגרמ"נ כהנא זצ"ל (מגדולי הרבנים לפני למעלה ממאה שנה וראש ישיבת עץ חיים): שוב ראיתי להרב החכם המפורסם מוהר"ר יהוסף שווארץ בספרו תבואות שמש שכתב ג"כ כנ"ל וכו'. [ר' שפתי ישנים (י"ס תשכ"ח) בתשובתו בענין תפלה כוותיקין]. מלבד זה היה ידוע לצדיק גדול ויר"א.